

platnost i v případě, v němž bylo po odročení hlavního líčení konáno soudní šetření, najmě, poukazovaly-li výsledky dodatečného soudního šetření — jak tomu bylo podle názoru státního zastupitelství v souzeném případě — k tomu, že skutek obžalovaným spáchaný náleží k věcné příslušnosti jiného soudu. Vzhledem k tomu lze ustanovení první věty druhého odstavce § 227 tr. ř. obdobně použít i na případ, v němž bylo po odročení hlavního líčení konáno soudní šetření. (Gernerth, *Aus der Strafgerichtspraxis*, Ö. A. G. Z. 1878, str. 201, Lohsing, *Oesterreichisches Strafprozessrecht*, str. 445, Štorch, *Řízení trestní rakouské*, díl 2, str. 274.) Z toho plyne, že skutečnost, že státní zastupitelství vyměnilo původní obžalobu za obžalobu novou teprve po odročení hlavního líčení o původní obžalobě, nepřekážela nikterak stíhání skutku, jenž byl stěžovateli novou obžalobou za vinu kladen. Ustoupení od původní obžaloby nemohlo tvořit podklad pro osvobození od této obžaloby podle § 259, čís. 2 tr. ř., protože tu nešlo o bezpodmínné ustoupení od obžaloby vůbec, jak je předpokládá toto ustanovení zákona, nýbrž šlo tu o výměnu původní obžaloby za obžalobu novou. Ustoupení od původní obžaloby pro zločin zabití podle § 140 tr. zák. a podání nové obžaloby jen pro zločin těžkého uškození na těle podle § 143 tr. zák., bylo ostatně jen ve prospěch obžalovaného; stěžovatel není proto ani oprávněn domáhati se, by v jeho neprospěch bylo ustanoveno hlavní přelíčení před porotním soudem o původní obžalobě, a nemůže se proto také cítiti zkráceným ve svém právu, nebylo-li návrhu tomu vyhověno. Uplatněný důvod zmatečnosti je tedy již pro nedostatek předpokladu posledního odstavce § 281 tr. ř. bezpodstatným.

Čís. 3750.

Z pouhé vnější okolnosti, že jednotlivé závadné projevy byly obžalovaným proneseny v rámci téže, časově i místně nepřerušené řeči, nelze ještě bez výhrady usuzovati, že projevy ty pozbyly veškeré samostatnosti a že je proto nelze posuzovati o sobě, nýbrž jen v jejich souvislosti jako nedělitelný celek.

I útoky, jichž se řečník dopustil při provádění jednotlivých různých a samostatných myšlenek, jest posuzovati úplně samostatně a nezávisle bez rozdílu, zda směřují proti témuž zákonem chráněnému statku čili nic.

Okolnost, že jde o touž řeč, nevylučuje ještě reální souběh trestných činů, spáchaných jednotlivými částmi této řeči.

Jde-li však o řeč neb o části řeči, jež se obírají touže myšlenkou, nelze ani trestné činy, jichž skutkové podstaty jsou jednotlivými oddíly takového projevu založeny, posuzovati s hlediska souběhu reálního, nýbrž jen s hlediska souběhu ideálního.

I programové projevy zástupců politických stran ve veřejnoprávních sborech, pokud nejsou chráněny immunitou podle § 23 ústavní listiny, jsou s hlediska trestně-právního dovoleny jen v mezích trestních zákonů; pachatele nevyvíňuje, že šlo o projev, který měl býti podle jeho sdělení čten ve všech schůzích okresních a zemských zastupitelstev.

Pokud jest odsouzením pro zločin podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. ve vztahu na zločin podle § 1 zákona vyčerpána a všestranně zhod-

nocena i ta část projevu, jež by sama o sobě posuzována spadala pod ustanovení § 14 čís. 1 zákona (pokud jest tato skutková podstata oné právně podřaděna), nikoliv však ona část, jež by spadala pod ustanovení § 14 čís. 5, § 18 čís. 2 a § 15 čís. 3 zákona ve vztahu na zločin vojenský.

Tvrzení o horečných válečných přípravách a o zbrojení československé buržoasie proti sovětskému svazu není dovolenou kritikou, nýbrž nepravdivou zprávou ve smyslu § 18 čís. 2 zák. na ochr. rep.

I zprávy o počinech jednotlivých nepolitických vrstev mohou spadat pod § 18 zák. na ochr. rep.

Skutková podstata přečinu podle § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. vyžaduje po stránce subjektivní úmysl pachatelův k hanobení republiky ve spojení s vědomím, že toto hanobení je způsobilé vyvolati nepřátelské smýšlení a že z jeho činu vznikne některé z nebezpečí v zákoně naznačených.

(Rozh. ze dne 25. ledna 1930, Zm II 234/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmatečným stížnostem státního zastupitelství a obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Uherském Hradišti ze dne 19. června 1929, jímž byl obžalovaný uznán vinným přečiny rušení obecného míru podle § 14 čís. 1 a § 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky z 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., zproštěn však z obžaloby pro zločin výzvy k trestným činům podle § 15 čís. 3 zákona a pro přečin šíření nepravdivých zpráv podle § 18 čís. 2 zákona, zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a věc vrátil nalézacímu soudu, by o ní znovu jednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dříve než přikročí ke zkoumání oprávněnosti zmatečných stížností, jest zrušovacímu soudu vzhledem k podnětu, vyšlému od generální prokuratury, obíratí se otázkou souběhu trestných činů, na něž bylo žalováno a pro něž se zmateční stížnost státního zastupitelství domáhá odsuzujícího rozsudku. Jde o otázku, zda trestné činy, jichž se obžalovaný podle obžaloby dopustil jednotlivými projevy své řeči, jest posuzovati s hlediska reálního souběhu či zda jde jen o souběh jednočinný. Generální prokuratura poukazovala v této příčině k tomu, že jednotlivé projevy byly obžalovaným proneseny při téže příležitosti v téže, časově a místně nepřerušené řeči, a, vyvozujíc z toho, že jest celou řeč považovati za jediný celek a tím za jednotnou činnost obžalovaného, zastávala názor, že, i když se tato jednotná činnost obžalovaného rozloží v jednotlivé oddíly a tyto se posuzují samostatně, nemůže se tak státi s hlediska reálního souběhu, jenž by tu byl jen při posuzování několika samostatných činů, nýbrž jen s hlediska souběhu ideálního. S tímto názorem v této jeho všeobecnosti a bezpodmíněnosti nelze však souhlasiti. Z pouhé vnější okolnosti, na kterou generální prokuratura poukazuje, že jednotlivé závadné projevy byly obžalovaným proneseny v rámci téže, časově i místně nepřerušené řeči, nelze ještě bez výhrady usuzovati, že projevy ty pozbyly veškeré samostatnosti a že je proto nelze posuzovati o sobě, nýbrž jen v jejich souvislosti jako nedělitelný

celek. Vždyť i v jedné a téže řeči mohou býti nadhozeny a rozebírány různé otázky, mohou býti vysloveny a projednávány různé myšlenky, jejichž úplnou samostatnost a vzájemnou nezávislost nelze bráti v pochybnost již proto, že byly formálně spojeny v téže řeči. Tomu-li tak, jest i útoky, jichž se řečník dopustil při provádění jednotlivých různých a samostatných myšlenek, posuzovati úplně samostatně a nezávisle bez rozdílu, zda směřují proti témuž zákonem chráněnému statku, čili nic, jinými slovy: okolnost, že jde o touž řeč, nevylučuje ještě reální souběh trestných činů, spáchaných jednotlivými částmi této řeči. Jinak ovšem má se věc, jde-li o řeč neb o části řeči, jež se obírají touže myšlenkou. K časové a místní jednotnosti přistupuje tu i jednotnost obsahu příslušných řečnických projevů, jednotnost projednávané myšlenky, a právě tato jednotnost jest oním prvkem, jenž zbavuje jednotlivé projevy jejich samostatnosti a slučuje je k jednomu obsahově souvisejícímu a proto logicky nedělitelnému celku, jež důsledně jest považovati za jeden čin. Dalším důsledkem toho jest, že i trestné činy, jichž skutkové podstaty jsou jednotlivými oddíly takového projevu založeny, nelze posuzovati s hlediska souběhu reálního, nýbrž jen s hlediska souběhu ideálního. Ovšem i ideální souběh může býti v takovém případě vyloučen, jakmile pachatelovo jednání je s hlediska trestněprávního všestranně zhodnoceno a ve všech skutkových složkách vyčerpáno již tím, že bylo podřaděno jednomu, zpravidla přísnějšímu, ustanovení zákona.

S hlediska nastíněných úvah jde v souzeném případě především o řešení otázky, zda a pokud trestné činy, obžalovanému za vinu kladené, jsou takového rázu, že skutková podstata jednoho z nich je úplně vyčerpána již skutkovou podstatou druhého z nich. Na otázku tu jest odpověděti kladně jen pokud jde o zločin podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. ve směru podněcování k úkladům o republiku podle § 1 tohoto zákona a o přečin podle § 14 čís. 1 téhož zákona, avšak i tu jen za předpokladu, že oba sbíhající se útoky, podřaděné řečeným ustanovením zákona, staly se při provedení téže myšlenky. Zkoumají-li se totiž skutkové podstaty oněch dvou deliktů, je patrné, že předmět trestněprávní ochrany v případě § 15 čís. 3 zák. se zřetelem k § 1 (1) zák. na ochr. rep. je z největší části týž jako podle § 14 čís. 1, stěžejní ústavní principy státního zařízení: samostatnost, jednotnost a demokraticko-republikánská forma státu; další předmět ochrany § 14 čís. 1 (vznik státu, jenž ve skutkové podstatě zločinu podle § 15 čís. 3 pokud se týče § 1 (1) zákona není zahrnut) nepřichází v souzeném případě v úvahu. Chráníce tytéž právní statky rozlišují se skutkové podstaty obou trestných činů intenzitou způsobu a účelu útoku pachatelova; kdežto v případě přečinu podle § 14 čís. 1 zák. se proti nim jen veřejně pobuřuje, t. j. úmyslně působí na jiné osoby prostředky k tomu způsobilými za tím účelem, by v nich bylo vyvoláno nepříznivé smýšlení, podněcuje pachatel zločinu podle § 15 čís. 3 zák. ke zločinu úkladů o republiku tím, že hledí vyvolati prostředky k tomu způsobilými nepřátelské smýšlení mnohem intenzivnější, vystupňované až k odhodlání podněcovaných osob k násilné změně oněch ústavních základů republiky. Z tohoto srovnání jest vidno, že skutková podstata § 15 čís. 3 zák. ve vztahu ke zločinu podle § 1 zák. jest podle pachatelova účelu a použitých, tomuto

účelu přiměřených prostředků jen vystupňovanou formou téže trestné činnosti, jež jest i základem přečinu podle § 14 čís. 1 zák. Pokud tudíž určitých výroků, jež by o sobě zakládaly skutkovou podstatu přečinu podle § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep., bylo použito v témže řečnickém projevu, tvořícím jeden myšlenkový celek a zakládající ve svých nejintenzivnějších místech skutkovou podstatu zločinu podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. ve vztahu na zločin podle § 1 tohoto zákona, jest podle shora vytýčených směrnic i tyto mírnější části projevu, způsobilé vyvolati nepřátelské smýšlení, posuzovati jen jako prostředky, jež měly sloužiti k vyvolání onoho nejintenzivnějšího stupně nepřátelského smýšlení, odhodlaného k násilnému útoku na ústavní základy republiky a jest odsouzením pro zločin podle § 15 čís. 3 zák. vyčerpán a všestranně zhodnocen i onen méně intenzivní díl projevu, jenž by o sobě posuzován cílil jen k vyvolání nepřátelského smýšlení nekvalifikovaného ve smyslu § 14 čís. 1 zák. Poměr právní podřadivosti tohoto trestného činu pod zločin podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. ve vztahu na zločin podle § 1 zák. jest tu zřejmě prokázán. Jiný jest však poměr mezi právě řečenými a ostatními skutkovými podstatami trestných činů obžalovanému za vinu kladených. Kdežto totiž, jak doličeno, v případě § 15 čís. 3 se zřetelem na § 1 zákona na ochranu republiky a § 14 čís. 1 téhož zákona jest předmětem trestní právní ochrany samostatnost, jednotnost a demokratická republikánská forma státu, je předmětem této ochrany při přečinu podle § 14 čís. 5 vážnost republiky a obecný mír v republice, při přečinu podle § 18 čís. 2 kromě bezpečnosti státu klid obyvatelstva nebo jeho části, veřejná bezpečnost a veřejný pořádek a při zločinu podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky ve vztahu na zločin vojenský, zvláštní zájmy vojenské. Již různost chráněných právních statků vylučuje, by skutková podstata jednoho z těchto trestných činů mohla býti vyčerpána skutkovou podstatou jiného z nich a jest proto i výroky, ve kterých se podle obžaloby stělesňují skutkové podstaty přečinu podle § 14 čís. 5, přečinu podle § 18 čís. 2 a zločinu podle § 15 čís. 3 ve vztahu na zločin vojenský, posuzovati úplně samostatně a odděleně, ať již jde o souběh reální či ideální.

Podle předeslaných všeobecných úvah jest se obíratí především oněmi částmi zmatečných stížností, v nichž se napadají výroky nalézacího soudu ohledně zločinu podle § 15 čís. 3, přečinu podle § 14 čís. 5 a přečinu podle § 18 zákona na ochranu republiky a podle výsledku zmateční stížností státního zastupitelství proti výroku o zločinu podle § 15 čís. 3 (1) zákona na ochranu republiky se pak objeví, zda a pokud bude nutno obíratí se i tou částí zmateční stížnosti obžalovaného, kterou je napaden výrok o přečinu podle § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky. Skutkovou podstatu zločinu podle § 15 čís. 3 zák. na ochranu republiky jak vzhledem ke zločinu úkladů o republiku, tak i vzhledem ke zločinu vojenskému neshledal nalézací soud především proto, že prý v projevu obžalovaného, jenž jen oznamoval, co v případě války pracující massy Československa učiní, není výrazu nebo slov, která bylo by lze podřaditi pod pojem podněcování. Zdá se tedy, že nalézací soud obmezuje formu podněcování, za něž jinak správně považuje působení na přítomné, by vykonali násilný čin, který by tvořil skutkovou pod-

statu zločinu úkladů o republiku nebo vojenského zločinu, jen na způsob rozkazovací, což mu zmateční stížnost důvodně vytýká právě tak, jako další jeho nesprávný názor, že prý nelze nalézt slova, z nichž by mohlo býti usuzováno na to, že obžalovaný podněcoval k násilné změně ústavy a že projev neobsahuje podněcování k vojenskému zločinu vzpoury. Obžalovaný prý nepřipojil ke svému názoru podněcování, čímž i tu jest zřetelně míněno přímé vyzývání k násilným útokům, po případě ke vzbouření. K podněcování ve smyslu § 15 čís. 2 a 3 zák. na ochr. rep. stačí však, jak bylo opětovně nejvyšším soudem vysloveno, i nepřímé působení na vůli a na cit posluchačstva ve smyslu protizákonném, jen když se tím projevuje úmysl pachatelův vyvolati rozhodnutí porušiti zákon. Obžalovaný, jakž vyplývá z jeho projevu, obsahově zjištěného v rozsudku prvé stolice, v zahajovací schůzi okresního zastupitelstva líčil politický útisk dělníků a rolníků v republice, politický útisk národnostní a ozbrojovací snahy ve svazku mezinárodním proti sovětskému svazu ve zřetelné snaze, by odůvodnil, že a proč se »pracující lid Československa nedá veštvat do žádného nového vraždění ani proti sovětskému svazu, ani proti vykořisťovaným masám jiných imperialistických zemí, nýbrž obrátí pušky proti své vlastní buržoasii, přemění imperialistickou válku ve válku občanskou«, že a proč »budou statisícové masy vykořisťovaných a potlačovaných v městě a na venkově bojovati ve společné frontě za revoluční bojovný svazek dělníků a rolníků, za diktaturu proletariátu, za obranu sovětského svazu, za vládu rolníků a dělníků«. Již toto zdůvodněné ohlášení postupu »pracujících mas« jest nepochybně způsobilé ne jen k tomu, by řečník posluchačům z řad neinteresaných anebo dokonce z řad odpůrců sdělil jen zprávu o tom, co se proti nim chystá, nýbrž by pro tento postup získal v řadách (podle tohoto líčení) utiskovaných nové účastníky a ty, kdož si takové myšlenky a názory již osvojili, utvrdil v jejich odhodlání ujištěním, že dojde k projevům odhodlání jejich odpovídajícím. Postačující nepřímé působení na vůli a na cit ve smyslu protizákonném jest tudíž již v těchto částech projevu. Dokonce jest však i způsobem vyzývacím, jak žádá pro podněcování nalézací soud, přímo vybízeno k úkladům o republiku v posledním odstavci projevu, kde se »prohlašuje pracujícím masám, že vítězné poražení fašismu není možné cestou parlamentního boje, nýbrž jedině ozbrojeným povstáním proletariátu, svržením kapitalistického řádu, zřízením diktatury proletariátu a dělnicko-rolnickou vládou«. Prohlašuje-li se přímo pracujícím masám ozbrojené povstání za jediný prostředek k zavedení státních zařízení demokraticko-republikánské ústavní formě naprosto odporujících (diktatury a vlády jedné třídy nad druhými), je nepochybné, že nejde tu o pouhé oznámení, nýbrž že se tím právě v těchto masách hledí vzbuditi přímo odhodlání k rozhodnutí k výslovně naznačenému (»ozbrojeným povstáním«) násilnému zavedení těchto zařízení na místě ústavních zařízení, chráněných zákonem na ochranu republiky. Jest tudíž projev obžalovaného způsobilým a vhodným působením na vůli a na cit k rozhodnutí spáchat trestné činy, naplňuje tudíž ve směru objektivním skutkovou podstatu podněcování jednak k úkladům o republiku ve výrocích, vztahujících se k násilné změně základních ústavních forem a principů, jednak

ke zločinu vojenskému ve shora citovaném odstavci projevu (»pracující lid Československa obrátí pušky proti své vlastní buržoasii, přemění imperialistickou válku ve válku občanskou«), jenž zřetelně má působiti na ty, kdož pušky ve válce budou míti, tudíž na vojíny, ke vzpouře.

V tomto směru bylo by lze proti mylnému právnímu názoru nalézacího soudu k dotyčným hmotněprávním námitkám (§ 281, čís. 9 a) příp. 10 tr. ř.) zmateční stížnosti státního zastupitelství uznati na objektivní skutkovou podstatu zločinu podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. republiky a odsuzujícím rozsudkem na tento zločin sám, kdyby i další jeho složky skutkové podstaty měl nejvyšší soud v rozsudku zjištěné.

Nalézací soud však vyloučil i zlý úmysl obžalovaného v úvaze, že obžalovaný napřed omlouvavým hlasem sdělil přítomným, že jde o projev, který bude čten na všech schůzích okresních a zemských zastupitelstev, čímž prý dal dostatečně na jevo, že neměl úmysl podněcovati přítomné shromáždění ke zločinu úkladů o republiku nebo k vojenskému zločinu vzpoury. V souvislosti s tím dovolává se nalézací soud i toho, že podle jeho přesvědčení i osoby přítomné při projevu obžalovaného stejně chápaly úmysl obžalovaného a žertovnými poznámkami projev jeho doprovázely, spatřující v něm programové ohrazení strany nestojící na půdě republiky, obsahující již samé všední fráse, které prý na zdrcující většinu přítomných působilo úplně klidně. Měl-li rozsudek takto na zřeteli potřebu skutečného docílení účinku podněcování, jest tento nesprávný názor rovněž poukázati na stálou praxi nejvyššího soudu, podle níž se nevyžaduje, by slova pachatelova učinila na jiné osoby skutečně dojem, tím méně, by měla v zápětí účinek, neboť k objektivní skutkové podstatě zločinu podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. jako deliktu ohrožovacího stačí, by použité výroky byly způsobilým prostředkem k podněcování, t. j. k vzbuzování a k utvrzování odhodlání páchatí trestné činy individuálně a časově neurčité, bez ohledu na to, zda mělo nebo mohlo míti přímý a bezprostředně se projevující účinek, pokud jen možnost jeho, třeba i vzdálená, není vůbec vyloučena. Jest rovněž bezvýznamným, že šlo o projev, který měl podle sdělení obžalovaného býti čten na všech schůzích okresních a zemských zastupitelstev, neboť i programové projevy zástupců politických stran ve veřejnoprávních sborech, pokud nejsou chráněni immunitou podle § 23 ústavní listiny, jsou s hlediska trestněprávního dovoleny jen v mezích platných trestních zákonů. Stačí-li s hlediska subjektivní skutkové podstaty, by si pachatel podněcování uvědomil právě vytčenou podněcovací způsobilost použitých výroků a možnost podněcovacího účinku a přes to jich způsobem v zákoně uvedeným z volného rozhodnutí použil, jest zřejmo, že nemůže obžalovaného vyvinuti po stránce subjektivní ani omluvný úvod k přednesu projevu, z něhož se logicky spíše podává právě vědomí obžalovaného o nebezpečném rázu projevu. Nalézací soud vystihl správně bezvýznamnost těchto okolností pro skutkovou podstatu přechínu podle § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep. Ne neprávem poukazuje zmateční stížnost k tomu, že je v tom vnitřní rozpor, když jím rozsudek pro obor zločinu podle § 15 čís. 3 zák. přiznává vyvíňující působnost, ač se v podstatě dotýkají shodných složek obou trestných činů, způsobilosti a možnosti projevu vzbuditi nepřátelské smýšlení, rozdílné jen

svojí intenzitou. Základ, z něhož vycházel nalézací soud při zkoumání zlého úmyslu obžalovaného při zločinu podle § 15 čís. 3 zák., jeví se tudíž pochybeným, pročez na dotyčné výtky zmáteční stížnosti státního zastupitelství jest nutno podle § 288 čís. 3 tr. ř. zrušiti rozsudek soudu první stolice v osvobozující části pro zločin podle § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. a tento soud poukázati, by, řídě se při zjištění objektivní skutkové podstaty tohoto trestného činu úvahami shora uvedenými, znovu uvažoval na správném právním základě o subjektivním zavinění obžalovaného, při němž nebude lze pominouti skutečnosti, na které poukazuje zmáteční stížnost pod důvodem zmátečnosti podle § 281 čís. 5 tr. ř. na osvědčení toho, že projev měl působiti prostřednictvím komunistických členů zastupitelstva a prostřednictvím tisku na širší veřejnost podněcováním ke zločinům, v objektivní skutkové podstatě projevu se zračícím. Zrušením rozsudkového výroku ve směru zločinu podle § 15 čís. 3 zákona na ochr. rep. je však dotčen i výrok o přečinu podle § 14 čís. 1 zákona, jehož skutková podstata, jak dolíčeno, jest právně podřaděna skutkové podstatě zločinu podle § 15 čís. 3 se zřetelem na § 1 (1) tohoto zákona, a na nějž nelze uznati, byly-li výroky, zakládající tyto trestné činy, proneseny při projednávání téže myšlenky a tedy v jednotném projevu. Otázka, zda tomu tak bylo čili nic, je však otázkou skutkovou, již jest v každém případě, kde jde o slovní projev, řešiti zvlášť a samostatně, otázkou tou se však dosud nalézací soud nezabýval. Není proto jisto, zda šlo o samostatné reálně se sbíhající útoky či o jednotný čin, jenž, kdyby vykazoval veškeré skutkové znaky zločinu podle § 15 čís. 3 se zřetelem na § 1 (1) cit. zák., vylučoval by současné odsouzení obžalovaného i pro právně podřaděný přečin podle § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky. Jen kdyby bylo zjištěno, že výroky, zakládající podle obžaloby přečin podle § 14 čís. 1, nebyly proneseny v řečené myšlenkové spojitosti s výroky, zakládajícími zločin podle § 15 čís. 3 ve směru § 1 (1) a že proto jde o dva úplně samostatné útoky, mohl a musel by se zrušovací soud věcně zabývati zmáteční stížností obžalovaného proti tomuto výroku. Ježto však právě tento předpoklad není v napadeném rozsudku zjištěn, nezbylo než s výrokem o zločinu podle § 15 čís. 3 zrušiti i výrok o přečinu podle § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky a poukázati nalézací soud, by, zjistiť vzájemný poměr obou výroků delikty ty zakládajících, znovu ve věci rozhodl. Zjistí-li nalézací soud, že šlo o samostatné útoky, bude mu uvažovati o obou trestných činech zvlášť a samostatně, zjistí-li však, že dotyčné výroky byly proneseny při provádění téže myšlenky a tedy v rámci jednotného projevu, nebude moci obžalovaného uznati vinným i přečinem podle § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky, shledá-li, že tímto projevem jsou naplněny již veškeré znaky zločinu podle § 15 čís. 3. Za tohoto stavu věci nebylo zapotřebí obírat se věcně vývody zmáteční stížnosti obžalovaného, pokud směřují proti odsouzení pro přečin podle § 14 čís. 1

Obdobné vady jako při zločinu podle § 15 čís. 3 vykazuje osvobozující část rozsudku i při přečinu podle § 18 čís. 2 zák. na ochr. rep., takže ani tu nelze odepřít úspěch oprávněným výtkám zmáteční stížnosti státního zastupitelství. Právem stížnost proti názoru nalézacího

soudu, že prý šlo jen o dovolenou kritiku poměrů v tomto státě, poukazuje k tomu, že kritisovati nelze to, čeho vůbec není, co jest nepravdou; v této vlastnosti sdělení o tvrzených neexistujících okolnostech spočívá naopak právě podstata trestného činu podle § 18 zák. na ochr. rep. a musí proto býti v první řadě zjištěno, pokud je pravdivé tvrzení obžalovaného o horečných válečných přípravách a o zbrojení československé buržoasie proti sovětskému svazu, o čemž se rozsudek nalézacího soudu nevyslovil. Zjistí-li se, což ostatně jest i obecně známo, že není válečných příprav a zbrojení proti sovětskému svazu, nelze sdělení o tom, učiněné obžalovaným, považovati za kritiku, tím méně za kritiku dovolenou, nýbrž za nepravdivou zprávu ve smyslu § 18 zák. na ochr. rep. O tom, že tvrzení o horečných přípravách válečných a o zbrojení proti sovětskému svazu jest sdělením určitých skutečností, tudíž zprávou ve smyslu onoho ustanovení zákona, nelze důvodně pochybovati. Klade-li nalézací soud v dalších důvodech váhu na to, že se v projevu mluví o válečných přípravách a o zbrojení československé buržoasie, nikoliv Československé republiky, lze z celého obsahu řeči obžalovaného snadno dovoditi, že měl poznačením »buržoasie« na zřeteli nikoliv určitou společenskou vrstvu obyvatelstva republiky, nýbrž — na rozdíl od »dělnických a rolnických mas« v jejich politickém významu podle komunistických zásad a programů — samy ústavně-politické a mocenské útvary demokratické republiky, u nichž jediné bylo by lze mluvíti vůbec o přípravách válečných a pod. Než, nehledíc k tomu, zahrnuje všeobecně formulovaná skutková podstata trestných činů podle § 18 zák. na ochr. rep. pod skutkovou náležitostí »nepravdivých zpráv« podle tohoto ustanovení i sdělení o činnosti jednotlivých nepolitických vrstev obyvatelstva republiky, ba po případě i o činnosti a plánech a pod. jednotlivých význačných nepolitických činitelů (na příklad z hospodářského života), jakmile jen sdělení o nich mají pachatelé známou způsobilost vážně znepokojiti obyvatelstvo (čís. 1.), poškoditi bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost nebo veřejný pořádek nebo způsobiti nepříznivé hospodářské úkazy v odst. 2 jmenovitě vytčené. I kdyby se výrok obžalovaného o válečných přípravách buržoasie bral doslovně, jak činí nalézací soud, nelze bez bližšího odůvodnění vyloučiti tuto způsobilost vzhledem ke zkušenostem, kterých nabyla značná část obyvatelstva za světové války a jež mají v zápětí rozjitření zvláště v myslích politicky méně orientovaných lidí z jakékoli zmínky o válečném nebezpečí, kýmkoliv strojeném a připravovaném. Zmateční stížnost právem i tu poukazuje na neúplnost v hodnocení výpovědi svědků, kteří potvrdili pobuřující dojem celého projevu obžalovaného, najmě pak v hodnocení výpovědi svědka Michala H-e o určení projevu pro širší veřejnost, na niž prostřednictvím tisku a komunistických členů zastupitelstva projev mohl míti některý z účinků v § 18 zák. na ochr. rep. vytčených; i když by se snad nedal v úvaze všech poměrů dovoditi některý z těžších účinků zprávy v odst. 2 uvedených, nepochybně alespoň nebezpečí vážného znepokojení obyvatelstva podle odst. 1 zprávou o hrozcím válečném nebezpečí, dokonce ve veřejnoprávním zastupitelském sboru přednesenou, jest tu více než na snadě. S těchto širších správných hledisek bude nalézacímu soudu znova uvažovati i o subjektivní stránce

činu obžalovaného — vědomí o oněch následcích v zákoně vytčených, které rozsudek obmezeně vyloučil rovněž jen na základě toho, jak účinkoval projev obžalovaného na ty přítomné, kteří ho vážně nebrali, a na základě omezeného použití výrazu »buržoasie« na jednu — zřejmě hospodářskou složku československého státu; obsah tohoto obsahu bude nalézacímu soudu se zřetelem na celý eminentně politický a nikoliv hospodářsko-třídní obsah projevu předneseného ve shromáždění politickém a politicky zahroceného, nově vyhraniti, po případě o objektivní i subjektivní stránce činu nově uvažovati i při omezeném významu tohoto slova na tom základě, že i zprávy o počinech jednotlivých vrstev mohou spadat pod § 18 zák., jak bylo shora dovoděno. Z těchto vývodů jest patrné, že ani ohledně přečinu podle § 18 zák. nelze nejvyššímu soudu rozhodnouti ve věci samé, nýbrž i tu jest nutno osvobozující část rozsudku zrušiti a vrátiti věc nalézacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí na právních základech shora vytčených.

Nelze upříti oprávnění ani zmateční stížnosti obžalovaného, pokud napadá výrok nalézacího soudu, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle § 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky. Nalézací soud vycházel, odůvodňuje tento odsuzující výrok po stránce subjektivní, z právního názoru, že ke skutkové podstatě i přečinu podle § 14 čís. 1 i přečinu podle § 14 čís. 5 stačí po stránce subjektivní vědomí o možnosti porušení obecného míru. S tímto názorem nelze však souhlasiti, neboť výklad nalézacího soudu přimyká se zřejmě jen doslovu nadpisu ustanovení § 14, jakž patrné z názoru nalézacího soudu, že se po této stránce skutkové podstaty řečených deliktů úplně kryjí, — nepřihlíží však — jak nutno postupovati při výkladu subjektivní stránky trestného činu — ke zvláštním skutkovým znakům trestný čin vyznačujícím. Podle nich se však vyžaduje ke skutkové podstatě přečinu podle § 14 čís. 5 po stránce subjektivní úmysl pachatelův k hanobení republiky ve spojení s vědomím, že toto hanobení je způsobilé vyvolati nepřátelské smýšlení a že z jeho činu vznikne některé z nebezpečí v zákoně naznačených. Z tohoto správného výkladu nalézací soud čin obžalovaného neposuzoval a neučinil ani potřebná zjištění. Podřadil-li přes to závadné projevu obžalovaného pod § 14 čís. 5, není skutková podstata tohoto trestného činu opodstatněna a spočívá i tato část odsuzujícího výroku na nesprávném použití zákona a jest zmatečnou (§ 281 čís. 9 a) tr. ř.), jak obhájce obžalovaného při zrušovacím roku z důvodů shora uvedených právem namítal. Ježto zrušovacímu soudu pro nedostatek potřebných zjištění nelze rozhodovati ihned ve věci samé, nezbylo než zrušiti i tento výrok a vrátiti věc soudu nalézacímu k novému projednání a rozhodnutí, aniž bylo zapotřebí obírat se i ostatními vývody zmateční stížnosti proti tomuto výroku.

Čís. 3751.

Porušení předpisů §§ 327, 330 tr. ř. tím, že porotci opustili poradní síň dříve, než učinili výrok, a že vrchní porotce nepřečetli všechny otázky dané porotcům a bezprostředně po každé z nich připojený k ní výrok porotců, není zmatkem čís. 4 § 344 tr. ř.; jeť zmatečností ohroženo jen